

“ใช้เฉพาะในราชการ ไม่เป็นสิ่งที่เปิดเผย”

บันทึก

เรื่อง “หน้าที่นำสืบ” ในกรณีความผิดเกี่ยวกับศุลกากร

คณะกรรมการกฤษฎีกา (กรรมการร่างกฎหมาย กองที่ ๔) ได้ตรวจพิจารณา ร่างพระราชบัญญัติศุลกากร ฉบับที่ ๑ ซึ่งกรมเลขาธิการคณะรัฐมนตรีได้ส่งมาโดยหนังสือที่ ๑๒๖๖๐/๒๕๐๕ ลงวันที่ ๔ กันยายน ๒๕๔๕ เสร็จแล้ว

คณะกรรมการกฤษฎีกา เสนอว่า ตามหนังสือที่กล่าวข้างต้นมีปัญหาสำคัญ ในทางนโยบายที่จะต้องพิจารณาดังต่อไปนี้

“ให้มีบทบัญญัติเพิ่มเติมไว้ในพระราชบัญญัตินี้ (ศุลกากร) ด้วยว่า ถ้าหากเจ้าพนักงานจับกุมสิ่งของใดว่าเป็นสิ่งของที่น่าเข้ามาเคยมิได้เสียภาษีอากรตามกฎหมายแล้ว ให้เป็นหน้าที่ของเจ้าของหรือผู้ครอบครองสิ่งของนั้นเป็นฝ่ายนำสืบเพื่อแสดงว่าตนไม่ต้องรับผิดชอบ”

คณะกรรมการกฤษฎีกา (กรรมการร่างกฎหมาย กองที่ ๔) ได้ประชุม พิจารณาปัญหานี้ด้วยความช่วยเหลือของอธิบดีกรมศุลกากรและเจ้าหน้าที่อื่น ๆ อีก

คณะกรรมการกฤษฎีกาได้วิเคราะห์ถึงข้อที่ว่า หลักมูลในเรื่องทางแพ่งหรืออาญามีอยู่ว่า หน้าที่นำสืบย่อมตกอยู่กับฝ่ายผู้ร้องหรือโจทก์ หลักที่ว่านี้มีเหตุผลในทางกฎหมาย หรือในทางตรรกวิทยาที่ทราบกันแพร่หลายสนับสนุนอยู่ และเป็นนโยบายที่สำคัญมาก ยังไม่เคยมีการยกเลิกอย่างโจ่งแจ้งในบรรดาบทกฎหมายต่างประเทศโดยบัญญัติไปในทางตรงกันข้ามเลย บทบัญญัติทำนองนี้น่าจะได้รับการวิพากษ์วิจารณ์อย่างรุนแรง

อย่างไรก็ดี สำหรับในทางปฏิบัติบทบัญญัติที่ว่านี้ถึงหากจะไม่จำเป็นก็นับว่าเป็นประโยชน์ในบางกรณี เพื่ออำนวยความสะดวกให้แก่งานของเจ้าพนักงานที่มีหน้าที่ในการค้น สืบสาว และฟ้องความผิดบางอย่างที่มีลักษณะเป็นกึ่งภาษี (ศุลกากร การป่าไม้ การประมง การชั่งตวง วัด ฯลฯ) ฉะนั้น ในกฎหมายของประเทศอื่น ๆ จึงได้กำหนดวิธีการพิเศษขึ้นไว้ เพื่อให้บรรลุผลดังกล่าว

ต่อไปนี้เป็นระบบฝรั่งเศสซึ่งในประเทศอื่น ๆ อีกหลายประเทศ (ประเทศเบลเยียม ฯลฯ) ก็ใช้เหมือนกัน

บรรดาเจ้าพนักงานในวงการสำคัญ ๆ ที่กล่าวแล้วข้างต้นย่อมได้รับอำนาจพิเศษ ข้อสำคัญมีอยู่ว่าเจ้าพนักงานเหล่านั้นเมื่อได้รับแต่งตั้งต้องทำการ “สาบาน” วิธีการนี้มีผลคือบันทึกที่เจ้าพนักงานทำขึ้นเพื่อหยั่งรู้และแปลงข้อเท็จจริงที่ก่อให้เกิดความผิดทางอาญา (อันเป็นการฝ่าฝืนข้อบังคับของวงการณ์นั้น ๆ) ถือว่าเป็นข้อพิสูจน์ข้อเท็จจริงดังกล่าว ซึ่งทั้งเป็นยุติได้ทันที

โดยไม่จำเป็นต้องนำพยานหลักฐานอื่นมาแสดงต่อศาลอีก ถ้าหากผู้ต้องหาต่อสู้ว่าข้อเท็จจริงที่บันทึกไว้นั้นไม่จริงหรือไม่ถูกต้อง ก็เป็นหน้าที่ของผู้ต้องหาที่จะต้องพิสูจน์

ทั้งนี้มีผลเท่ากับว่าเป็นการกลับหน้าที่นำสืบ เพราะว่าเป็นบันทึกของเจ้าพนักงานที่ได้สาบานแล้วเป็นข้อพิสูจน์ข้อเท็จจริงที่ปรากฏในบันทึกนั้นอยู่ในตัว เว้นเสียแต่ผู้ต้องหาจะแสดงพยานหลักฐานได้ว่า ข้อเท็จจริงนั้นผิด บางทีบันทึกซึ่งเจ้าพนักงานที่ได้สาบานแล้วทำขึ้นนั้นผู้ต้องหาอาจจะปฏิเสธได้ก็แต่โดยใช้วิธีการพิเศษเรียกว่า “inscription de faux” (คือการแถลงเป็นลายลักษณ์อักษรอย่างมั่นคงต่อศาลว่า ข้อเท็จจริงที่ผู้บันทึกได้บันทึกไว้นั้นไม่จริงหรือไม่ถูกต้อง) เรื่องนี้มีได้ในเมื่อบันทึกนั้นได้ทำขึ้นตามวิधिकติโดยเจ้าพนักงานที่ได้สาบานแล้ว สองคน (ดู Law 9 Floreal An VII on Customs)

คำให้การเกี่ยวกับ “in-scription de faux” นั้น ศาลย่อมพิจารณาทันทีเพื่อวินิจฉัยว่า คำให้การนั้นจะพึงรับฟังได้หรือไม่ (เป็นปัญหาเรื่องแบบ ความสมบูรณ์ ฯลฯ ถ้าศาลไม่รับฟังคำให้การนั้น บันทึกของเจ้าพนักงานก็เป็นข้อพิสูจน์ข้อเท็จจริงที่ปรากฏในบันทึกนั้นอย่างเด็ดขาด และการฟ้องก็ดำเนินต่อไปได้ ถ้าศาลรับฟังคำให้การนั้น ศาลจะต้องขอให้ผู้ต้องหาแสดงพยานหลักฐานเพื่อพิสูจน์ว่าข้อเท็จจริงที่กล่าวไว้ในบันทึกนั้นไม่จริงเสียก่อนแล้วจึงจะตัดสินข้อฟ้องในภายหลัง

วิธีการที่กล่าวมาแล้วข้างต้นมีประโยชน์ในข้อที่ให้กลับหน้าที่นำสืบได้ภายใน เงื่อนไขอันสมควรโดยไม่เป็นการทำลายหลักมูลแต่อย่างใด

เมื่อคณะกรรมการกฤษฎีกาได้ชี้แจงเช่นนั้นแล้ว อธิบดีกรมตุลาการและเจ้าหน้าที่อื่น ๆ ที่ร่วมประชุมได้แสดงความเห็นว่าวิธีการเช่นนั้นน่าจะเป็นประโยชน์อย่างยิ่งและคงจะแก้ความยุ่งยากต่าง ๆ ที่ประสบอยู่ในเวลานี้เกี่ยวกับการฟ้องคดี

หากรัฐบาลเห็นชอบด้วยกับความเห็นนี้ก็อาจที่จะกฏบทบัญญัติขึ้นได้ แต่ขอเสนอว่าควรตราบทบัญญัติเช่นนั้นขึ้นเพื่อให้ใช้ได้ไม่เฉพาะแต่ในการตุลาการเท่านั้น แต่ให้ใช้ได้ตลอดถึงเรื่องเทคนิคอื่น ๆ ที่เจ้าหน้าที่ของรัฐบาลมีหน้าที่ในการสืบสวนความผิดจะต้องบันทึกการกระทำของผู้กระทำผิดด้วย ทั้งนี้ อาจจะต้องแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายว่าด้วยวิธีพิจารณาความอาญา และในที่สุดรัฐบาลอาจสั่งให้คณะกรรมการกฤษฎีกายกร่างขึ้นก็ได้

(ลงชื่อ) เสริม วินิจัยกุล

(นายเสริม วินิจัยกุล)

เลขาธิการ

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

มีนาคม ๒๔๙๖